

Assignatura: Infermeria Comunitària I

(En extinció)

Tipus: Troncal

Codi: 242004

Crèdits: 7,5   **Teòrics:** 6   **Seminaris:** 0,5   **Laboratori/Pràctics:** 1

Departament: Infermeria de Salut Pública, Salut Mental i Maternoinfantil

Semestre acadèmic: 1r i 2n

Semestre curricular: 2n

Coordinador/a: 1r Semestre: Carme López Matheu
2n Semestre: Teresa Icart

Professores de cada grup de docència:

A2.1 : Carme López, Teresa Icart, Anna Pulpon, Mariona Monegal, Llum Torrens

C2.1 : Carme López, Teresa Icart, Anna Pulpon, Mariona Monegal, Llum Torrens

A2.2 : Carme López, Teresa Icart, Anna Pulpon, Mariona Monegal, Llum Torrens

B2.2 : Carme López, Teresa Icart, Anna Pulpon, Mariona Monegal, Llum Torrens

C2.2 : Carme López, Teresa Icart, Anna Pulpon, Mariona Monegal, Llum Torrens

Idioma: Català/Castellà

Introducció:

L'assignatura d'Infermeria Comunitària I està formada per tres àrees temàtiques:

- I. Bioestadística.
- II. Mètode epidemiològic.
- III. Bases microbiològiques. Epidemiologia i Control de les Infeccions .

Aquestes unitats o àrees temàtiques estan impartides per diferents professors. En conseqüència, l'alumne haurà de plantejar-se l'abordatge de l'assignatura tenint en compte certa diversitat de continguts i mètodes docents.

Objectius:

Adquirir coneixements de bioestadística, epidemiologia, microbiologia i de patologies infeccioses i les seves formes de control que permetin a l'alumnat desenvolupar la seva tasca en l'àmbit hospitalari i en l'atenció primària

Objectius de l'àrea I

- Identificar la terminologia pròpia de la bioestadística.
- Descriure les variables d'un grup d'estudi.
- Conèixer les aplicacions de l'estadística univariant i bivariant (taules, gràfics, índexs).
- Resoldre estudis amb l'estadística descriptiva i interpretar-ne els resultats.

Objectius de l'àrea II

- Conèixer les aplicacions de l'epidemiologia i de les mesures que li són pròpies.
- Saber on buscar informació específica sobre morbi-mortalitat.
- Identificar els dissenys epidemiològics més adequats per a investigar diferents problemes socio-sanitaris.
- Comprendre els requisits (la validesa i el rendiment) de les proves de cribatge.

Objectius de l'àrea III

- Conèixer l'epidemiologia de les infeccions més freqüents a la comunitat i l'hospital.
- Conèixer els mecanismes de control de les infeccions comunitàries i hospitalàries.
- Conèixer les mesures d'autoprotecció davant les infeccions.
- Conèixer els microorganismes causants de les infeccions més freqüents.
- Saber escollir les mesures d'aïllament necessàries en cada procés infecciós.
- Fer una valoració real dels riscos d'adquisició d'infeccions.

Temari:

ÀREA I. BIOESTADÍSTICA

1. Introducció
  - 1.1 Estadística i investigació
  - 1.2 Plantejament d'un estudi
  - 1.3 Recollida de dades
2. Conceptes fonamentals
  - 2.1 Individu
  - 2.2 Població

2.3 Mostra

2.4 Variable

2.5 Taula matriu

2.6 Estadística descriptiva i estadística inferencial

3. Estadística descriptiva

3.1 Descripció univariant

3.1.1 Tabulació

3.1.2 Representació gràfica

3.1.3 Índex resum

3.1.4 Interpretació

3.2 Descripció de la variable en subpoblacions d'interès (bivariant)

3.2.1 Tabulació

3.2.2 Representació gràfica

3.2.3 Índex resum

3.2.4 Interpretació

ÀREA II. MÈTODE EPIDEMIOLÒGIC

Continguts

1. Concepte d'epidemiologia

1.1 Evolució històrica

1.2 Objectius

1.3 Aplicacions de l'epidemiologia

2. Mesura en epidemiologia

2.1 Requisits de la mesura

2.2 Concepte i tipus d'error

2.3 Raó, proporció i taxa

3. Sistemes d'informació sanitària

3.1 Morbiditat: malalties de declaració obligatòria

3.2 Registres hospitalaris de tumors i de malalties cròniques

3.3 Examen de salut

3.4 Connexió de registres

3.5 Enquestes de salut

4. Indicadors sanitaris

4.1 Concepte

4.2 Objectiu

4.3 Classificació

4.4 Indicadors de morbiditat

4.5 Indicadors globals de salut

5. Estudis observacionals

5.1 Descriptius: persona, temps i espai

5.2 Objectius

5.3 Avantatges i limitacions

6. Estudis observacionals

6.1 Transversals o de prevalença

7. Estudis observacionals

7.1 Longitudinals: cas/control i de conhort

7.2 Concepte

7.3 Objectius

7.4 Anàlisi de dades

7.5 Avantatges i limitacions

8. Estudis experimentals

8.1 Estudis d'intervenció i d'experimentació

9. Programes de cribatge

9.1 Concepte

9.2 Requisits per a l'aplicació d'un programa de cribatge

9.3 Validesa

9.4 Fiabilitat

10. L'administració sanitària i l'epidemiologia

10.1 Definició de prioritats

10.2 Medició de resultats

10.3 Cost i eficiència

11. Infermeria basada en l'evidència científica.

11.1. Concepte.

11.2. Etapes.

11.3. Aplicacions a la pràctica infermera.

ÀREA III BASES MICROBIOLÒGIQUES I EPIDEMIOLOGIA DE LES MALALTIES TRANSMISSIBLES

Tema 1. Característiques epidemiològiques de les infeccions transmissibles i classificació.

Objectius específics

- Conèixer l'evolució històrica de les infeccions i les malalties transmissibles.
- Conèixer l'estat actual al món i, especialment, al nostre país, de les infeccions.
- Conèixer els diferents esglaons de la cadena epidemiològica i com interactuen perquè es produeixi una infecció.
- Conèixer els diferents tipus de classificacions de les malalties infeccioses.
- Conèixer la classificació en relació a la seva via de transmissió.

Continguts

- 1.1 Història i evolució de les infeccions al món.
- 1.2 Estat actual de les infeccions al món i, fonamentalment, al nostre país.
- 1.3 La cadena epidemiològica. Característiques i tipus d'agents microbiològics.
- 1.4 Multifactorialitat de les malalties.
- 1.5 Classificació de les infeccions segons la seva transmissió.
  - 1.1.1 Transmissió aèria. Concepte. Aïllament aeri: mesures higièniques i de control. Tipus d'infeccions que requereixen aquest aïllament.
  - 1.1.2 Transmissió per gotetes. Concepte. Aïllament per gotetes: mesures higièniques i de control. Tipus d'infeccions que requereixen aquest aïllament.
  - 1.1.3 Transmissió per contacte. Concepte. Aïllament de contacte: mesures higièniques i de control. Tipus d'infeccions que requereixen aquest aïllament.
  - 1.1.4 Transmissió entèrica. Concepte. Mesures higièniques i de control.
  - 1.1.5 Transmissió parenteral. Concepte. Mesures de precaució estàndar.

Tema 2. Malalties de transmissió aèria. Refredat comú.

Objectius específics

- Conèixer l'etiologia i epidemiologia de la malaltia.
- Adquirir consciència del tractament diferent entre els virus i les bacteries.
- Diferenciar les malalties autolimitades de les que no ho són.
- Valorar la importància de l'educació de la població en relació als tractaments.
- Adquirir consciència del paper fonamental del personal sanitari en el correcte tractament d'aquesta malaltia.

Continguts

- 2.1 Descripció breu de la malaltia: història natural, símptomes.
- 2.2 Epidemiologia: incidència al món i al nostre medi.
- 2.3 Virus que el poden produir (rinovirus, parainfluenza).
- 2.4 Etiologia (període d'incubació, reservori, mecanismes de transmissió).
- 2.5 Tractament.
  - 2.1 Mètodes de control; malalt, contactes, entorn. Educació sanitària.

Tema 3. Malalties de transmissió aèria. Grip.

Objectius específics

- Conèixer l'etiologia i l'epidemiologia de la malaltia.
- Diferenciar la grip d'altres processos respiratoris.
- Valorar la importància de la vacuna.
- Conèixer les complicacions.

- Conèixer les indicacions de la vacuna.
- Conèixer els tractaments.

Continguts

- 3.1 Descripció breu de la malaltia: història natural, símptomes.
- 3.2 Epidemiologia: incidència al món i al nostre medi.
- 3.3 Virus que la produeix: influença, A, B, C.
- 3.4 Etiologia.
- 3.5 Complicacions.
- 3.6 Tractament.
- 3.7 Mètodes de control; malalt, contactes, entorn. Educació sanitària.
- 3.8 Vacuna.

Tema 4. Malalties de transmissió aèria. Varicel·la-Zoster. (Autoaprenentatge).

Objectius específics

- Diferenciar la infecció primària de la recidivant.
- Diferenciar l'Herpes simple de l'Herpes Zoster, Herpes virus I (HVS), Herpes virus III (VUZ).
- Conèixer els factors desencadenants de la malaltia.
- Conèixer els símptomes.
- Conèixer les possibilitats de tractaments.

Continguts

Tema 5. Malalties de transmissió aèria. Faringo-amigdalitis estreptococica (cocs gram +) . Streptococcus pogenes (estreptococo grup A).

Objectius específics

- Conèixer la importància de saber si una faringo-amigdalitis és vírica o bacteriana.
- Conèixer les complicacions.
- Conèixer els mètodes diagnòstics i com es realitzen.
- Conèixer el tractament.
- Conèixer la importància de l'educació sanitària a la població.

Continguts

- 5.1 Tipus d'estreptococs.
- 5.2 Importància de la infecció esteptococica. Complicacions. Febre reumàtica.
- 5.3 Epidemiologia.

5.4 Història de la malaltia.

5.5 Tractament. Mesures de control. Portadors. Educació sanitària.

Tema 6. Malalties de transmissió aèria. Pneumònia. (Pneumocòcica, atípica, SARS)

Objectius específics

- Conèixer les manifestacions clíniques.
- Conèixer l'epidemiologia.
- Conèixer les complicacions.
- Conèixer les mesures de control i profilaxi (vacuna).

Tema 7. Malalties de transmissió aèria. Meningitis Meningococica (cocs gram -). Neisseria meningitidis.

Objectius específics

- Conèixer l'epidemiologia. Diferència amb altres tipus de meningitis.
- Conèixer les manifestacions clíniques.
- Conèixer el tractament.
- Conèixer les mesures de control.
- Conèixer la importància de l'actuació ràpida.
- Conèixer la profilaxi.

Continguts

1.1 Etiologia dels meningococs.

1.2 Epidemiologia. Importància dels portadors i estat immunitari.

1.3 Clínica i diferents gradients de la infecció.

1.4 Complicacions.

1.5 Pronòstic.

1.6 Mètodes de control i profilaxi. Educació sanitària.

Tema 8. Malalties de transmissió aèria. Tuberculosi. Bacils Acid-Alcohol Resistent (BAAR) (Tuberculosi pulmonar).

Objectius específics

- Entendre la diferència entre infecció i malaltia.
- Conèixer els símptomes més freqüents de la tuberculosi pulmonar.
- Conèixer els mètodes diagnòstics.
- Conèixer la importància de l'adherència al tractament.
- Conèixer les mesures de control higiènic.

- Conèixer com s'ha de fer un estudi de contactes.
- Conèixer el tractament de la infecció i la importància de complir-lo.
- Conèixer la importància de la prova de la tuberculina; realització, lectura.

Continguts

- 8.1 Antecedents històrics.
- 8.2 Etiologia.
- 8.3 Epidemiologia.
- 8.4 Manifestacions clíniques.
- 8.5 Tècniques diagnòstiques i tractament.
- 8.6 Mesures de prevenció i control.
- 8.7 Quimioprofilaxi i vacunació.

Tema 9. Malalties de transmissió entèrica: Malalties diarrèiques més freqüents al nostre país. Gastroenteritis viral. Infeccions produïdes per gram -. Toxiinfeccions alimentàries. Hepatitis A.

Objectius específics

- Conèixer les tècniques diagnòstiques per diferenciar-les.
- Conèixer la diferència entre gastroenteritis i toxiinfecció.
- Conèixer les mesures higièniques de control.
- Conèixer el tractament.

Continguts

- 9.1 Tipus de gastroenteritis viral (virus norwalk, rotavirus, enterovirus): simptomatologia i tractament.
- 9.2 Salmonel·losis. Shigelosis. Diarrea del turista (E. coli enterotòxic).
- 9.3 Toxiinfeccions. Tipus. Síntomes. Estudi de brots.

Tema 10. Malalties de transmissió sexual i parenteral. Sida i Hepatitis B i C.

Objectius específics

- Conèixer l'evolució de l'epidèmica de VIH.
- Conèixer l'etiologia i epidemiologia del VIH i l'Hepatitis.
- Conèixer les principals símptomes clíniques i biològiques de progressió del VIH.
- Conèixer les mesures de control d'aquestes infeccions.
- Valorar la importància d'evitar el rebuig social.
- Valorar la importància de l'educació sanitària en el control d'aquestes malalties.

- Conèixer les infeccions oportunistes més freqüents.
- Valorar la importància de la vacuna de l'Hepatitis B.
- Conèixer els diferents tipus d'Hepatitis i les diferències entre vies de contagi, mesures de control i possibles complicacions.

Continguts

- 10. Retrovirus humans.
  - 1.1 Origen i epidemiologia del VIH.
  - 1.2 Història natural de la malaltia.
  - 1.3 Mecanismes de transmissió. Mesures de control i profilaxi.
  - 1.4 Infeccions oportunistes. Citomegalovirus. Toxoplasmosi. Pneumònia pneumocistis. Sarcoma de Kaposi.
  - 1.5 Tractament. Importància de l'adherència.
  - 1.6 Educació sanitària.
  - 1.7 Hepatitis aguda.
  - 1.8 Hepatitis crònica.

Tema 11. Zoonosi: Brucel·losi. Infeccions produïdes per Cocobacils gram -. (Autoaprenentatge).

Objectius específics

- Conèixer les manifestacions clíniques.
- Conèixer les mesures de control en les persones i en els animals.
- Conèixer les tècniques de laboratori específiques.
- Autoaprenentatge.

Continguts

Tema 12. Tètanus. Infeccions produïdes per bacils gram positius anaeròbics.

Objectius específics

- Conèixer quins són els factors de risc d'adquirir-la.
- Conèixer les manifestacions clíniques més freqüents.
- Valorar la importància de la vacunació (profilaxi i vacunació activa).
- Conèixer el tractament de les ferides sospitoses (vacunació passiva).

Continguts

- 12.1 Etiologia i epidemiologia.

- 12.2 Manifestacions clíniques.
- 12.3 Tractament.
- 12.4 Profilaxi.

Tema 13. Transmissió fecal-oral, contacte, saliva. Ascaris, Oxiürs, Pediculosi (*Pediculus humanis*), Escabiosi (*Sarcoptes scabiei*), Fongs, Giardiasi (*Giardia lamblia*), Mononucleosi (*Virus Epstein Barr*).

Objectius específics

- Conèixer les mesures higièniques per evitar el contagi.
- Conèixer la transmissió.
- Conèixer les símptomes més freqüents.
- Conèixer el tractament.
- Conèixer les tècniques diagnòstiques.
- Conèixer la profilaxi específica.
- Valorar la importància de l'educació sanitària.

Continguts

- 13.1 Etiologia i epidemiologia.
- 13.2 Manifestacions clíniques.
- 13.3 Tractament.
- 13.4 Profilaxi i mesures higièniques.

Tema 14. Transmissió per vector: Paludisme. Protozoos del gènere *Plasmodium*.

Objectius específics

- Conèixer l'epidemiologia.
- Conèixer les mesures higièniques i de protecció per evitar el contagi.
- Conèixer les complicacions.
- Conèixer les pautes de profilaxi.
- Valorar la importància de l'educació sanitària.

Continguts

- 14.1 Etiologia i epidemiologia.
- 14.2 Manifestacions clíniques.
- 14.3 Mesures preventives. Pautes de quimioprofilaxi recomanades.
- 14.4 Tractament.
- 14.5 Complicacions.

Tema 15. Infecció hospitalària.

Objectius específics

- Conèixer la incidència i el cost.
- Relacionar les infeccions hospitalàries més freqüents amb la pràctica infermera.
- Conèixer els tipus d'estudi que es fan servir per la vigilància.
- Valorar la importància de la vigilància.
- Conèixer les mesures bàsiques de prevenció aplicades a: infecció urinària, pneumònia, ferida quirúrgica, accés vascular.
- Conèixer els problemes actuals en relació amb la infecció que es troben en els hospitals.
- Conèixer el paper de la infermera de control de la infecció.

Continguts

- 15.1 Epidemiologia.
- 15.2 Tipus d'infecció hospitalària més freqüent.
- 15.3 Organització i responsables del control de la infecció.
- 15.4 Paper de la infermera de control de la infecció.
- 15.5 Vigilància i control.
- 15.6 Problemes epidèmics:
  - 15.6.1 Aspergillus SP.
  - 15.6.2 Legionella pneumofila.
  - 15.6.3 Bactèries multiresistents: Pseudomonas, Acinetobacter, MARSA.

Activitats:

- **Activitat aprenentatge autònom:** lectura i estudi del tema d'autoaprenentatge)
- Llegir la bibliografia recomanada.
- Estudi del temari
- **Activitat presencial:** (classes magistrals, assistència als seminaris, assistència a les pràctiques de laboratori, realitzar les proves de l'avaluació continuada)
- Resoldre els exercicis plantejats.
- Anàlisi crítica d'articles de continguts de bioestadística i epidemiologia.

Metodologia:

Docència i aprenentatge: (classes magistrals, treballs dirigits, seminaris, tutories, projecció de vídeos, ...)

A l'aula s'aplicarà una metodologia participativa. Els continguts del programa es desenvoluparan durant les classes magistrals.

L'assignatura té un dossier electrònic en el que l'estudiant trobarà bibliografia per temes. En el dossier hi haurà una sèrie de materials trets del material audiovisual utilitzat pel professor per tal de facilitar la participació de l'alumnat a les classes teòriques i articles bibliogràfics i/o capítols de llibre i resolució de problemes.

Area III

Es realitzaran practiques al laboratori de microbiologia. Cada estudiant realitzarà dos seminaris, un a l'aula i l'altre al laboratori.

Es passaran dos vídeos a la classe. S'incentivarà la participació de l'estudiant al fòrum a través del dossier electrònic.

Avaluació:

Es realitzarà avaluació continuada voluntària:

Avaluació única:

L'examen de primera convocatòria serà de tipus test.

A la segona convocatòria la part de Bases microbiològiques i transmissibles, s'examinarà mitjançant temes curts, i la part d'Estadística i Epidemiologia tipus test. Caldrà superar separatament l' Estadística l'Epidemiologia i la Microbiologia junt amb les Infeccions transmissibles.

Per tan l'estudiant haurà de superar les tres parts separatament. Amb les tres parts superades es farà el promig i es treurà la nota final.

Les preguntes poden ser d'aspectes tractats a classe, dels temes d'autoaprenentatge i del dossier bibliogràfic.

Fonts d'informació:

Consultar el dossier.

- Caja López Carmen. [Enfermería comunitaria III: atención primaria](#). 2ª ed. Barcelona: Masson; 2003.
- [Diccionario de epidemiologia](#). Barcelona: Salvat; 1989.
- Domènech i Massons Josep M. [Bioestadística: métodos estadísticos para investigadores](#) . 4ª ed. Barcelona: Herder; 1982.

- Faura Vendrell Teresa, director. [VIH-sida: una guía para los cuidados de enfermería](#) . San Adrián del Besós: Rol; 2001.
- Fletcher Robert H. [Epidemiología clínica: aspectos fundamentales](#) . 2ª ed. Barcelona: Masson-Williams & Wilkins España; 2003.
- Gatell J M. [Guía práctica del sida: clínica, diagnóstico y tratamiento](#) . 8ª ed. Barcelona: Masson; 2004.
- Icart i Isern Maria Teresa. [Enfermería comunitaria II: epidemiología](#). 2ª ed. Barcelona: Masson; 2004.
- Mandell Gerald L. [Enfermedades infecciosas: principios y práctica](#) . 6ª ed. Madrid: Elsevier; 2006. 3 vols.
- Rosa Fraile Manuel de la, editor. [Microbiología en Ciencias de la Salud: conceptos y aplicaciones](#). 2ª ed. Madrid: Elsevier; 2003.